

Breatimeacht agus an Tuaisceart

Ceist 1 Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoin tionchar a bheidh ag Breatimeacht ar Thuaisceart Éireann. Sula bhféachann tú ar an mír, pléigh a bhfuil ar eolas agat faoin ábhar leis an duine in aice leat.

Ceist 2 An féidir leat na focail ar chlé a mheaitseáil leis na focail ar dheis?

1. tionchar ollmhór	a) <i>in the European Union</i>
2. teorainn	b) <i>duty, due</i>
3. óráid	c) <i>obstacle</i>
4. Príomh-Aire	d) <i>huge influence</i>
5. san Aontas Eorpach	e) <i>to all appearances</i>
6. An Ríocht Aontaithe	f) <i>speech</i>
7. geilleagar	g) <i>Prime Minister</i>
8. míshocracht	h) <i>The United Kingdom</i>
9. de réir cosúlachta	i) <i>economy</i>
10. dleacht	j) <i>border</i>
11. constaic	k) <i>instability</i>

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Cad a bhí ag an duine in aice leat?

Anois, féach ar an tuairisc den chéad uair le feiceáil an féidir leat na focail sin a aithint sa mhír nuachta.

Ceist 3 Freagair na ceisteanna seo thíos.

1. Dúradh sa mhír go mbeadh tionchar ollmhór ag Breatimeacht ar an Tuaisceart. Cad iad na ceantair eile a luadh?
2. Cá bhfuil cosa an tuairisceora ag tús na míre?
3. Cad a bhí le rá ag na daoine seo?

Ruairí de Hál, Dominic Bradley agus Jarlath Burns

Ceist 4 Aimsigh na focail sa mhír, a bhfuil malairt bhrí acu leis na cinn thíos, agus cuir in abairtí ansin iad lena mbrí a léiriú.

Tá an chéad cheann déanta duit.

<i>taobh istigh</i>	<u><i>taobh amuigh</i></u>
neamhchúiseach	_____
beagán	_____
an-mhaitheas	_____
ó dheas	_____
aneas	_____
dea-thionchar	_____
go dearfach	_____

Ceist 5 ‘...Go leor ceisteanna agus gan mórán freagraí...’

- A.** Cum ceisteanna a mbeadh na habairtí seo thíos mar fhreagra orthu. Ansin cuir na ceisteanna ar an duine in aice leat.
- Rugadh i mBéal Feirste mé sa bhliain 1995.
 - Tá mé i mo chónaí i gCorcaigh.
 - Tá deartháir amháin agus triúr deirfiúracha agam.
 - (Tá mé ag déanamh staidéir ar a lán teangacha) mar ba mhaith liom a bheith i m’aistritheoir.
 - Tá mé ag déanamh staidéir ar an Iodáilis le ceithre bliana anuas.
 - Chaith mé trí mhí ag obair i Nua-Eabhrac an samhradh seo caite.
- B.** Anois, tabhair cuntas do dhuine eile sa rang faoin eolas a fuair tú ón duine in aice leat. Mar shampla:

Is as Máire agus rugadh sa bhliain 2000 í. ...

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo leis an duine in aice leat, nó le do ghrúpa.

1. I do thuairim féin, cén tionchar a bheidh ag Breatimeacht ar an Tuaisceart?
2. Cén fáth ar vótáil 52% de phobal na Ríochta Aontaithe ar son Breatimeachta, dar leat?
3. Vótáil 56% de phobal Thuaisceart Éireann in éadan Breatimeachta. Ar cheart go mbeadh Tuaisceart Éireann agus Poblacht na hÉireann aontaithe mar sin, meas tú?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

Plé atá i gceist leis an gceist seo.

Ceist 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
d	j	f	g	a	h	i	k	e	b	c

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

neamhchúiseach	<i>imníoch</i>
beagán	<i>mórán</i>
an-mhaitheas	<i>an-dochar</i>
ó dheas	<i>ó thuaidh</i>
aneas	<i>aduidh</i>
dea-thionchar	<i>drochthionchar</i>
go dearfach	<i>go díúltach</i>

Ceist 5

- Cén áit/cá háit ar rugadh tú agus cén bhliain a rugadh tú?
- Cá bhfuil tú i do chónaí?
- Cé mhéad deartháir agus deirfiúr atá agat?
- Cén fáth a bhfuil tú ag déanamh staidéir ar a lán teangacha?
- Cé chomh fada is/Cá fhad/Cén fad atá tú ag déanamh staidéir ar an Iodáilis?
- Cad a rinne tú/cad a bhí ar siúl agat an samhradh seo caite?

Ceist 6

Is féidir gach grúpa a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Eimear Ní Chonaola

Áit amháin a mbeidh tionchar ollmhór ag imeacht na Breataine ón Aontas Eorpach uirthi¹ ná Tuaisceart Éireann agus na ceantracha² ar fad cois teorann. Thug ár dtuairisceoir Máire Treasa Ní Cheallaigh cuairt ar Dhún Dealgan agus ar Lúr Cinn Trá³ le tuairimí mhuintir na háite a fháil.

Máire Treasa Ní Cheallaigh

Ina hórúid inniu, dúirt Príomh-Aire na Breataine, Theresa May, nach raibh sí ag iarraidh go mbeidís sa gcás⁴ go mbeadh cois⁵ amháin ag an mBreatain san Aontas Eorpach agus cois eile taobh amuigh. Bhuel, anseo ar an teorainn, tá cois amháin agamsa sa Ríocht Aontaithe agus tá an chois eile fágtha agam san áit a bheas ag fanacht san Aontas Eorpach. Ach rud amháin atá mar a chéile ná go mbeidh an dá thaobh inníoch faoi céard atá i ndán.

Céard faoi chead taistil? Céard faoin ngeilleagar? Go leor ceistanna agus gan mórán freagraí, a dúirt fear gnó amháin linn i nDún Dealgan inniu.

Ruairí de Hál, Dún Dealgan

Má bhíonn teorainn chrua ann, déanfaidh sé an-dochar don bhaile seo. Mar, leis na blianta, bhí nós ag daoine dul ó thuaidh agus daoine ag teacht aduaidh agus nuair a thagann siad anseo ón Tuaisceart caitheann siad méid ama....méid áirithe airgid, so má bhíonn an teorainn chrua ann, beidh deireadh leis sin den chuid is mó.

Máire Treasa Ní Cheallaigh

In Lúr Cinn Trá, tá déanta go maith anseo le blianta beaga mar gheall ar luach na steirlinge⁶ in aghaidh an euro. Tá inní ann go mbeidh drochthionchar ag an mBreaitimeacht agus míshocracht na steirlinge⁶ ar an ngeilleagar anseo.

Dominic Bradley, Iar-Bhall de Chomhthionól Thuaisceart Éireann

De réir cosúlachta, beidh dleacht éigin ar earraí arís, is cuma cén bealach a mbeidh siad ag dul, agus is tubaiste é sin do chúrsaí trádála. Agus tá fearg ar dhaoine anseo toisc gur vótáil muintir an Tuaiscirt fanacht sa Chomhaontas.

Jarlath Burns, Príomhoide, Ardscoil Naomh Pól

Má amharcann tú air anois, mótarbhealach mór a chosnaigh⁷ cuid mhaith le hairgead a tháinig ón Eoraip. Agus anois, tá ag éirí go han-mhaith leis an dá bhaile mhóra sin mar gheall air sin agus mar gheall ar an dóigh nach bhfuil constaic ar bith idir an teorainn. Má tharlaíonn Breaitimeacht crua anois, cuirfidh sé go mór i bhfeidhm, go diúltach, ar mhuintir na háite seo.

Máire Treasa Ní Cheallaigh

Is cosúil go bhfuil go leor de dhaoine ar an teorainn anseo, cheana féin ar imeall na Breataine, ag mothú níos imeallaithe.

Máire Treasa Ní Cheallaigh, Nuacht TG4 in Lúr Cinn Trá.

¹ *air* a deirtear

² *ceantair* an leagan caighdeánach

³ *An tLúr* an leagan oifigiúil

⁴ Córas Chonnacht

⁵ *cos* an leagan caighdeánach

⁶ *an sterling* a deirtear

⁷ *chosain* an leagan caighdeánach